

Uddni duasstop tjuvvusijt mádde jábij bargost Sádnesvuohtakommisjuvnan sáme älbmugij. Dát lä historjalatj báddå. Mån ávdemusat tjuadtjop viegasuorgen. Gatjalvis ij lä bär mij lä sjaddam. Gatjalvis lä mav Sverrji dahká dajna diedojn mav lä udtjum. Maggár gasskavuohta gallgá árrot stáhta Sverrji ja sáme älbmuga gaskan báhtejájgen? Dálátj gasskavuohta ij dájma. Ávdemusat ij dájma sáme älbmugij. Ja lä ájnas hállát Sádnesvuohtakommisjuvna barrgo ij lä bär mija historja birra. Tjuvvusa Sverrji stáhta politijkast gävduji mija gaskan. Ja áse dajst struktuvrajst ma lä tjuvvusijt buakktám lä ájn dánne. Mån anáv garra bágojt gu háláv ahte naggimmastadibme lä ájn jádon 2026. Mån mija kultuvvra áj garrasit bájnedeuvvuja. Sáme máná máhtti skávlån állget viessoj gielajn ja skávlást hájjet nievrep gielajn – jala gieladak. Sverrji ij dievde ietjas vällgogisvuodajt. Kommuvna ie agev tjuovo lága ruotjolvasajt. Máná ie ádtjo lieradasav masa lä rákka. Tjuovvom ij lä nuoges ja állä tjuvvusa kommuvnajda ma ie válde ávdástvásstádasav. Ij lä bär lieradisássje. Lä gatjalvis älbmuga máhttelisvuoda birra buákktet gielav ávdás báhtej buolvajda. Mija vuájdnep ietjá ávvdámierkajt. Mija vuájdnep uvtodájje struktuvrajt áj dálátj lágan ja tjudtjudusan.

Sverrji ij lä lihkastam dahkat urudistjudtjudusav mij várrjala gábbátjaga urudasajt ja sáme älbmuga riektajt ja sáme bátsojsujtov. Bátsojsujtára verrtiji ienamusat ietja guáddet tjuvvusijt – ekonomalatjat, praktijkalatjat ja persuvnalatjat. Sebrudak áj vuajdná ja mákksá skárajt ietjá klihtarijda ietjáláhkáj gu buhtsujda ma lä urudasajt gáddedeuvvum.

Ja mija lä mañemus ájgen gullam politijkalatj giellaadnemav sámij, bátsojsujto ja bátsojsujtárij birra. Muv vuojnon ij lam máhttet dav usjudit bär suhte jábe dásste ávvdál. Bágojn lä árvo. Sárraláhkáj gu fábmogis almatja dajt hulli. Gävduja historjalatj akktelatjvuohta dán akktavuodan mav verrtip duasstat vuájdnet. Stáhta Sverrji lä lága vähkken tjualldám ja juohkám sáme älbmugav. Dat lä buakktám tjiegnalis sárrjasijt, uvtodimev ja ulgoldisvuodav. Tjuvvusa ájn vessu. Iedna sáme ie albmaláhkáj biesa ietjase giellaj, ietjase kultuvvraj ja ietjase iednamijda. Danen sádnesvuohta historja birra ij máhte sieraduvvut gatjalvasast dan birra gukkte Sverrji uddni dāmáda.

Ja návte lä Sámediggijn áj. Sáme älbmuk jienasta. Mija välljip iehtjame ávdástejjijt ja mija välljip politijka hárev Sámediggáj. Jienastiejje gillgi máhttet vuárrdet välljidum stivvrím, masa lä jienastam, adná máhttelisvuodav albman dahkat politijkalatj sidudav sáme sebrudaga sinne. Návte ij rákta dájma uddni. Sámedigge älbmukvälljidum stivvrím verrtija ájnas gatjalvasajn háládahttet Sverrji rárridusav - Sverrji ienaplágost välljiduvvum - mija vuorodasaj birra vaj udtju mandáhtav, dahkamusajt ja ekonomalatj máhttelisvuodajt dajt tjaradit. Dat lä demokrátalatj tjualbma. Sáme

álbmuk udtju ietjas ávdástejjijt välljit, män álbmukválljidum almatja idni bär rájjidum máhttelisvuodajt politijkaŋ tjaradit masa almatja lá jienastam. Návte iep máhte játtket. Rárridus stivvrija Sámediggeŋ njuolgadimbrieva, sárri dahkamusaj ja bednigahttema bakkto. Dat merrkija ahte sáme álbmuga ietjas politijkaŋatj vuorodasa gártjeduvvuji. Sámedigge verrtija sáme álbmuga parlamánnta állásit dájbmát ja sáme sebrudaktseggima dárbojst barrgat. Sverji Sádnesvuohtakommisjuvna lá maŋemus riikka nuarrtarijkaŋ gunne sádnesvuohtakommisjuvna tjaraduvvuja. Mija läp vuajdnám gukkte sádnesvuohta- ja venudimprosiessa ietjá dáfojn lá buakktám virrtomijt. Dan dihta gávduŋi stuorra vuárrdemusa. Sáme álbmuk lá dál viegasuorgen vuárrdemin. Mij dál sjaddá? Mav Sverri dahká gu sádnesvuohta riikka politijkaŋ tjuvvusij birra lá buorde naldne? Mija adnep dájvov Sverji rárridusaj. Mija vuárrdep fámulatj dagojt ja gájk ávdemusat ahte barrgo állgá. Män mija áj diehtep gukkte máhtta sjaddat gásse vujdnusij biejjá ja rahpasin ságastallá sáme riektajt. Gu stáhta vuoseda ietjas guoradallamijt, gu historjalatj riektadisvuoda luggnjiduvvuji jala gu sáme riektá hárrjanum ussolmasa biejaduvvuji iednama, resursa ja ejjguma vuásste, dá garra dábdó gáhttsáji, ma ilá dájjva bukkti vasjev, nihtov ja vuoledimev akktatj sámij vuásste. Dáv verrtija Sverji stáhta buoragit diehtet – ja sihtat dan vuásste fámulatjat barrgat. Ij lá ássje bär akktatj almatjuoge birra. Dasa gullu ja áj historria. Ienapláhkosebrudak lá guhka ájgen lierram subbtsasav Sverji sebrudaktseggima birra gunne sáme historria, sáme riektá ja stáhta ietjas vuohke ilá dájjva lá ájálduvvum jala aktat bielest tjellgiduvvum. Dál gu hássstálp dav subbtsas dá máhtta buakktet gábbátjaga vuostedimev ja márev. Män ij gásssek ádtjo merrkit ahte akktatj sáme verrtija duasstot tjuvvusijt vasje, nihto ja vuoledime hámen. Danen sádnesvuohtaprosässa ij lá bär dan dihta gu sáme álbmuga historria gallgá dábdástuvvut. Sádnesvuohta verrtija áj ullit ienaplágosebrudagaj. Sverri verrtija duasstat gáhttot álles ietjas historjav álles ietjas álbmugij. Dat lá áj ruodtjolvís jus mija gallgap máhttet ietjá gasskavuodav tseggit sáme álbmuga ja Sverji sebrudaga gaskan.

Sáme álbmuk lá ráfálatj álbmuk. Iep lá gásssek durrum. Mija dárro lá bágojgum, tjállagijn, organiserimijn ja sidudijn vaj gullup. Dav máhttep tjuovvot álles sáme organiserimistorjan, 1800-lágo rájest ja ávdás. Sáme ietjavse organiserijn danen gu lága ja sebrudakávdánibme bájdniŋ mija viessomijt, mija iednamijt, mija gielajt ja mija máhttelisvuodajt ietja hábbmit mija báhtejájgev. Dat ságastallam lá sturruŋ dat rájest gu Sámedigge vuoroduvvuj. Mija läp tjállám. Mija läp ságastam. Mija läp guoradallam. Mija läp tjellgim. Mija läp mujttádam riektaj ja Sverji vällgogisvuodaj birra. Läp ienamusav hállám. Iednak lá tjáleduvvum. Ja uddni biejjap aktav ásev vil sádnesvuodast buarrdáj. Dál lá ájjge báhtej lávkev válldet. Dál ruodtjodip dagojt.

Dat lá mav mija vuárredep Sverjist – rijka mij sihtá várrjalit almatjlatj riektajt, demokratijav ja älbmukriektav. Dat verrtija áj gápptjåt gasskavuodav sáme älbmugijn. Mija ávdán lá stuorra lávvke. Sjiddi ävvttjimusa, män män áj jáhkáv máhttá ullu buorre állgo árrót. Mija vuárredep gáhttjomijt ja ájvvádasajt dagojda ma tjuvvu hájitemárrvádallamijn. Sámedigge bielest sihtap ávdástvásstádusav válldet ja mañen árrót prosiessan. Sámedigge verrtija diehtelis ásalatj árrót bargon mij tjuvvu. Ij bär nágan mij udtju vuojnojt vaddet iehtjádij ájvvádasajda, ájnát sáme älbmuga älbmukválljidum orgána árrót, ájnas bargojn hábmit viegav ávdás. Mija sihtap akktan hábmit árrá báhtejájgev sáme älbmugij - báhtejájge gunne mija riehta vieleduvvuji, gunne mija giela sjiddi, gunne mija kultuvvra máhttá ávvdánit ja gunne sáme älbmugin lá albma máhttelisvuoda hábmit ietjas sebrudagav. Sádnesvuohta lá dál buorde naldne. Sáme älbmuk tjuvtju dál viegasuorgen ja vuajdná sjiltav mij vuoseda ávdás Rákktavuoda guvvluj, ájdna sjehtolgis viega Ráddidusaj välljit ja dasste ávdás barrgat.

Mañemusat sidav stuorra ja väjmulatj gijtov vaddet gájkajda sämijda ma lá vaddám ietjase giehtojt. Dija viessomhisturja lá tjuovos politijkast mija sáme vuösste. Dija vaddáldaga lá ájnas ásse guoradallamin, ja álles guoradallama vájbmo ja siello.

Mán sidav áj gijjtet Sádnesvuohtakommisjuvnav, gábbátjaga dijav ma älgijde ja dijav ma giergajde ja diedon dijav ma lijde mañen álgost náhkámij. Dát ij lá iemelágátj stáhtalatj guoradallam urrum, ájnát návtt gukkte bruvvkuja árrót sáme ässijjgum, ienap gájkast. Gijto gájk lágedime ávdást mav viddijde guoradallamij. Sámedigge bielest läp gárrvása báhtej lávkev válldet ja vuárredep buorak akktanbargov mija árrá rárriidusajn.

Marianne Gråik, Saemiedigkien Stávroeávttehke, Staare 30.09.2026

